

**RJEŠENJA I BODOVANJE UČENIČKIH ODGOVORA – IV. RAZRED
XXV. NATJECANJE IZ HRVATSKOGA JEZIKA (2020.)
DRŽAVNA RAZINA**

Ispit ima 40 zadataka. Točni odgovori vrijede ukupno 100 bodova. Bodovna vrijednost zadatka navedena je u kvadratiću kraj zadatka. **Moguće točno rješenje ili druga točna rješenja navedeni su u zagradi ili odvojeni kosom crtom.**

1. Zaokruži riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

Tko je Elena Ferrante?

O književnici, koja je doživjela i europsku i svjetsku slavu, znamo da je **Talijanka** rođena 1943. i da objavljuje pod pseudonimom. Prvi je roman objavila 1992. godine, javnost nije nikada saznala pravo ime i prezime autorice. Napisala je desetak romana. *Napuljski* su romani tetralogija o dvjema prijateljicama iz **Napulja**. Spomenuti je grad bio grčka kolonija pod nazivom **Neopolis**, a u njemu su se smjenjivali različiti vladari. Bili su to **Rimljani**, **Ostrogoti**, **Bizant**, **Anžuvinci**, njemački carevi. Autorica opisuje i život na **Ischi**, vulkanskome otoku na **Tirenskome moru**. Posljednji je roman E. Ferrante nominiran za uglednu talijansku književnu nagradu nazvanu **Strega**.

Ova je planetarna uspješnica u međuvremenu postavljena na daske mnogih nacionalnih kazališta. Slažemo se, Elena Ferrante, tko god ona bila, napisala je klasik i zaslužuje svaku, pa i **Nobelovu** nagradu za književnost. Nakon što je **Nacionalni** stožer civilne zaštite dopustio manja okupljanja zbog pada broja zaraženih koronavirusom, čitatelji će uživo raspravljati o najnovijemu romanu E. Ferrante.

12 bodova (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 11 bodova, dvije pogreške 10 bodova, tri pogreške 9 bodova, četiri pogreške 8 bodova, pet pogrešaka 7 boda, šest pogrešaka 6 bodova, sedam pogrešaka 5 bodova, osam pogrešaka 4 boda, devet pogrešaka 3 boda, deset pogrešaka 2 boda, jedanaest pogrešaka 1 bod, 12 pogrešaka 0 bodova)

12	
----	--

12	
----	--

2. Napiši na crte č/ć

Skakučući i i vičući pokušavao ju je stići.

3 boda (svaka točno napisana riječ jedan bod; jedna pogreška 2 boda, dvije pogreške 1 bod, tri pogreške 0 bodova)

3	
---	--

3. Uoč i jezične pogreške u rečenicama. Ispravi jezične pogreške.

Prvi je primjer riješen kao ogledni.

Studenti svoj studijski boravak mogu ostvariti na onim inozemnim visokim učilištima sa kojima njihov matični fakultet ili akademija ima potpisan sporazum.	s
Natječaj se u pravilu raspisuje jednom godišnje u siječnju za sljedeću akademsku godinu. Uvesti će se i za poslije diplomske studije.	siječnju, sljedeću, uvest, poslijediplomske
Prije prijave na natječaj svi studenti zainteresirani za razmjenu dužni su proučiti i u dogovoru s ECTS kordinatorom na fakultetu/akademiji usporediti studijske programe matičnoga i inozemnoga sveučilišta. Propisane propozicije isključuju bezzakonje.	koordinatorom, matičnoga, bezakonje

10 bodova (svaki točan odgovor jedan bod; (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 9 bodova, dvije pogreške 8 bodova, tri pogreške 7 bodova, četiri pogreške 6 bodova, pet pogrešaka 5 bodova, šest pogrešaka 4 boda, sedam pogrešaka 3 boda, osam pogrešaka 2 boda, devet pogrešaka 1 bod, deset pogrešaka 0 bodova)

10	
----	--

13	
----	--

4. Dopuni rečenice zadanim oblicima riječi.

Zaobilazeći činjenice, govore o nevremenu a ne o nebrizi zbog koje je, **kriješteći**, prebrza lokomotiva probila postavljenu prepreku na pruzi.

2 boda (jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

5. Dopuni rečenice pridjevom izvedenim od zadanoga glagola pazeći da rečenica bude gramatički točna.

Nasmijao se jer je umjesto **gojenoga** tigra u cirkus **dovezen**
(gojiti) (dovesti)

slon. Mislio je da će slonu moći dati već **nagrizenu** jabuku, ali rekli su
(nagristi)

da se slon hrani kikirikijem **donešenim** iz ekološkoga uzgoja.
(donijeti)

4 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)

4	
---	--

6. Pridruži oblicima aorista pripadajuću vremensku oznaku prema oglednomu primjeru.

Tek utekoh, kad stiže otac.	b) prošlost
Ako se ne smirite, odoh.	c) budućnost
Trla baba lan da joj prođe dan.	a) svevremenost

3 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 2 boda, dvije pogreške 1 bod, tri pogreške 0 bodova)

3	
---	--

9	
---	--

7. Odredi glasovne promjene u podcrtanim riječima.

Bilo je to vrijeme kad su Anini simpatični četveronošci postizali najbolje rezultate na izložbama pasa. Njihov posljednji pothvat usrećio je i vlasnicu i psa, donio im je devedeset bodova.

četveronošci nepostojani a, jednačenje po zvučnosti

pothvat jednačenje po zvučnosti

psa nepostojani a

devedeset jednačenje po zvučnosti, ispadanje (gubljenje) suglasnika

4 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)

(za jedan bod uz jednu riječ trebaju biti navedene sve glasovne promjene, redoslijed nije bitan)

4	
---	--

8. Zaokruži slovo ispred pravopisno točne rečenice.

- a) **Hrvatska nogometna reprezentacija prepoznatljiva je u svijetu po svojim dresovima s crveno-bijelim kvadratićima.**
 - b) Imenicama a sklonidbe pripadaju gotovo sve imenice muškoga roda.
 - c) Na svečanosti je bilo 30ak uzvanika.
 - d) Svojoj je djevojci kupio 18–karatni prsten.
- 1 bod (jedna pogreška 0 bodova)**

1	
---	--

9. Preoblikuj rečenicu tako da izbjegneš metonimiju.

Zapadna je tribina bodrila naše igrače.

Navijači (gledatelji/gledaoci) na zapadnoj tribini bodrili su naše igrače.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
6	

10. Odredi vrstu zavisnosloženih rečenica

a) Jeste li našli što ste tražili?	objektna
b) Nije se saznalo kamo je krenuo poslije.	subjektna
c) Polako sam utihnula dok je svirao.	vremenska
d) Bitan je duh kojim je nadahnut pisac.	atributna

4 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)

4	
---	--

11. Odredi vrstu podcrtanih sintagmi prema službi zavisne sastavnice.

Na satu ćemo razgovarati o ulomku koji se nalazi u udžbeniku iz povijesti.

razgovarati o ulomku **dopunska (objektna)**

udžbeniku iz povijesti **odredbena (atributna)**

2 boda (jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

12. Dopuni rečenicu odnosnim pridjevima.

Mnogi su pjesnici pisali **Baudelaireovim** stilom. (Baudelaire)

Izazovno je pisati **Hugoovim** stilom. (Hugo)

(priznati i bodlerovskim i igoovskim)

2 boda (jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

8	
---	--

13. Zadatak ima dva dijela.

Pozorno pročitaj dio primjera za sklanjanje broja jedan iz gramatike *Institutionum linguae Illyricae libri duo* Bartola Kašića.

Kojoj vrsti arhaizma pripadaju navedeni izrazi jezičnih znakova?

grafijski arhaizmi

1 boda (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

14. Pozorno pročitaj tekst i podcrtanim riječima odredi vrstu s obzirom na vremensku raslojenost.

Dosta mi je više tajica! Odlučila sam kupiti uske traperice i marte. Htjela sam napraviti i pirs, ali moji se roditelji tomu protive.

Tajice, traperice, marte i pirs su **pomodnice**.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

15. Odredi vrstu podcrtanih dijalektizama u sljedećim rečenicama.

a) Za jubav ja dao bih sve. **fonološki**

b) To je moj peharček iz koga uvijek pijem. **tvorbeni**

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

2	
---	--

4	
---	--

16. Zadatak ima dva dijela.

- a) Označi naglascima riječi napisane kosim slovima.
(svi naglasci moraju biti točni za 1 bod)

Put je bio *dŭg*, ali otplatili su *dûg*.

- b) Napiši kako nazivamo homonime koji se razlikuju svojim
prozodijskim značajkama.

homografi (istopisnice)

2 boda (jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

17. Odredi jesu li podcrtani parovi riječi u odnosu polisemije ili homonimije.

Studijski su programi na fakultetima raznoliki.

To je bio Ivanov studijski privijenac.

Barski su napitci vrlo popularni.

Barski je život u proljeće zanimljiv.

homonimije

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

3	
---	--

18. Pozorno pročitaj tekst.

Razvrstaj podcrtane riječi prema onomastici.

Osorščica na Lošinju bila je prva otočka planina koja je privukla pozornost turista. Lošinjani su u Malome Lošinju 1886. osnovali turističko društvo, a njegovi su članovi već iduće godine (28. ožujka 1887.) povelili na najviši otočni vrh Televrinu (589 m) bečkoga prijestolonasljednika Rudolfa, a poslije potaknuli gradnju planinarske staze iz Nerezina na vrh Sv. Mikule.

ekonim (ojkonim)	oronim	antroponim	ktetik	etnik
Lošinj (Lošinju) Mali Lošinj (Malom Lošinju) Nerezine	Osorščica Televrin(Televrinu) Sv. Mikule	Rudolf (Rudolfa)	bečkoga	Lošinjani

9 bodova (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 8 bodova, dvije pogreške 7 bodova, tri pogreške 6 bodova, četiri pogreške 5 bodova, pet pogrešaka 4 boda, šest pogrešaka 3 boda, sedam pogrešaka 2 boda, osam pogrešaka 1 bod, devet pogrešaka 0 bodova)

9	
---	--

19. Pozorno pročitaj rečenicu. Zadatak ima dva dijela.

Nogometaš je sigurno istupio na bacački teren košarkaša i čestitao kolegi.

a) Rastavi na morfeme podcrtane riječima služeći se spojnicom

b) Označi tvorbeni šav u podcrtanim riječima služeći se spojnicom.

a) morfemi

nogometaš	nog- o-met-aš- ø
bacački	bac-a-čk-i

b) tvorbeni šavovi

nogometaš	nogomet-aš
bacački	baca-čki

4 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)

4	
---	--

13	
----	--

20. Pozorno pročitaj tekst.

Izdvoji među podcrtanim riječima one nastale sufiksnom tvorbom.

U primorju ribarstvo pamti bolje dane; u današnjemu zakonskom okruženju nadmoćnija plivarica (brod od oko trideset metara) može ostvariti i nuzzaradu, a brodice radije prevoze osunčane turiste na turistička odredišta.

plivarica, turistička

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

21. Izvedi zadane oblike.

Posjetili su Amsterdam. Ondje su ih jedan **Amsterdamac** i
(etnik, m. r.)

jedna **Amsterdamka** odveli na **amsterdamski** sajam.
(etnik, ž. r.) (ktetik)

3 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 2 boda, dvije pogreške 1 bod, tri pogreške 0 bodova)

3	
---	--

22. Pozorno pročitaj tekst.

Podcrtanim frazemima pridruži antonimske parove iz teksta.

živio je kao bubreg u loju

živjeti o kruhu i vodi

najeo se ludih gljiva

došao pameti

držala je sve konce u rukama

izgubio tlo pod nogama

pun pogodak

pucanj u prazno

4 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova) (priznati i infinitive, npr. živjeti kao bubreg u loju itd.)

4	
---	--

8	
---	--

23. Pozorno pročitaj tekst.

Zadatak ima dva dijela.

Digo sam novac iz banke i reko mu da je to najminimalnije što mogu napraviti za njega.

a) Napiši kojemu funkcionalnom stilu pripada tekst.

razgovornomu stilu

b) Ispiši riječi u kojima uočavaš odstupanja od norme hrvatskoga standardnog jezika.

riječi: digo, reko, najminimalnije

(dovoljno je napisati 2 riječi za jedan bod)

2 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

24. Napiši rečenicu tako da podcrtani prijedlog zamijeniš normativno prihvatljivim.

Političar je govorio uime svoje stranke.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

25. Odredi vrste prilagodbe podcrtanoj riječi.

Razgovarali smo o ukusnom tostu koji je pojeo za večeru.

(od engl.toast)

Pravopisna (grafijska), fonološka, morfološka prilagodba

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

4	
---	--

Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora u zadatcima 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32. i 33.

26. U kojoj su riječi pri tvorbi umanjenica provedene glasovne promjene?

- a) krivuljčica
- b) patuljčica**
- c) krumpirčica
- d) bubamarčica

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

27. U kojoj je rečenici podcrtan historizam?

- a) Stigla je naredba da se odmah javim županu.
- b) Nekada se u školama učilo mudroslovlje.
- c) Pronašli su oružje, bila je to kubura.**
- d) Jezična jedinica za zastavu bila je horugva.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

28. Kojoj vrsti imena pripada podcrtani toponim?

Istraživači koji su posjetili Arktik otkrili su da se Eskimi ljube trljajući nosove.

- a) egzonimima
- b) egzotizmima
- c) eponimima
- d) etnonimima**

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

29. Koja je riječ nastala slaganjem?

- a) premišljanje
- b) mostogradnja**
- c) plemićki
- d) najjeftiniji

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
4	

30. Koji se od navedenih frazema upotrebljava u značenju *važna odluka ili važan potez*?

- a) Ivanina rečenica bila je dvosjekli mač.
- b) Potpisala se i znala da je to mač sudbine.**
- c) Sutra će igrači na terenu ukrstiti mačeve.
- d) Izlaže se javnosti dok joj nad glavom visi mač.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

31. U kojoj je rečenici uporabljen **futurski perfekt**?

- a) Veselili se lakovjerni da bi sutra plakali.
- b) Ispali smo ako nitko ne glasa za nas.**
- c) Otpjevali su još dvije pjesme na bis.
- d) Tražili su naše isprave zbog brze vožnje.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

32. Koji je **podcrtani primjer pravopisno točno napisan**?

- a) Stigla joj je reklamna karokošulja.
- b) Jedan je od posjetitelja sjedio u vip loži.
- c) Djevojkama se svidjelo bež odijelo.**
- d) Otac će joj pokloniti kasicu-prasicu.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

33. Koja je riječ u **sljedećoj rečenici u kanonskome obliku**?

Izblijedjeli je portret nestao.

- a) izblijedjeli
- b) je
- c) portret**
- d) nestao

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
4	

34. Pozorno pročitaj primjer.

Kuckati *nesvr. neprijel.* (*kuckam*, glag. pril. sadašnji *kuckajući*, prid. radni *kuckao*) lagano kucati – *kuckanje* glag. imenica

Razveži kratice za izdvojene primjere.

neprijel. neprijelazni

prid. radni pridjev radni (priznati i glagolski pridjev radni)

2 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 1 bod, dvije 0 bodova)

2	
---	--

35. Zaokruži normativno točne mocijske parnjake podcrtanim riječima.

a) Sve je bilo spremno, očekivao se dolazak akrobata.

Sve je bilo spremno, očekivao se dolazak **akrobatkinje**.

b) Radio je kao laborant.

Radila je kao **laborantica**.

2 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

36. Napiši kojim je pravopisnim načelom (fonološkim ili morfonološkim) napisana podcrtana riječ.

Nije to bio njezin kišobran, taj je bio plav, a njezin je smečkast.

fonološkim (načelom)

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

5	
---	--

37. Napiši kako se zove rječnik s podacima o najčešće rabljenim leksemima.

čestotni rječnik

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

38. Pozorno pročitaj tekst.

Od programatskih tekstova treba posebno upozoriti na *Korist i način predavanja latinskih klasikah* (1852.), u kojemu je prvi put izložen Veberov jezikoslovni program, a jednim dijelom i program cijele filološke škole kojoj je Veber desetljećima bio na čelu.

(Prilagođeno prema: I. Pranjković, *Adolfo Veber Tkalčević i njegova Skladnja*)

Napiši naziv filološke škole koju Veber predstavlja.

zagrebačka filološka škola

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

39. Pozorno pročitaj tekst.

„Nastojao je posuđenice zamijeniti hrvatskim riječima. Njegov je rječnik prvi rječnik znanstvenoga nazivlja u Hrvata.”

Napiši naziv prvoga rječnika hrvatskoga znanstvenoga nazivlja.

Hrvatsko-njemačko-talijanski rječnik znanstvenoga nazivlja

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

3	
---	--

40. Pozorno pročitaj tekst.

Odgovori na pitanja koja se odnose na tekst. Odgovore upiši na crte.

Odgovor mora biti pravopisno i gramatički točan.

Tisuću i jedna noć

Tisuću i jedna noć arapska je zbirka bajki, šaljivih i poučnih pripovijesti, legendi i anegdota, a u mnoge su priče umetnuti i stihovi. Začetak joj je perzijska knjiga bajki *Tisuću priča (Hezār efsāne)* kojoj je izvor u indijskoj književnosti, a u IX. st. bila je u Bagdadu prevedena na arapski jezik pod naslovom *Tisuću noći (Alf layla)* i stekla veliku popularnost. Zbirka je povezana okvirnom pričom o perzijskomu vladaru Šāhrijāru, koji razočaran zbog nevjere prve supruge, presudi smrt svakoj ženi nakon prve bračne noći. Kako bi odgodila smrt, vezirova kći Šeherezada svake mu noći pripovijeda novu priču, a pred jutro prekida priču i nastavlja je pričati sljedeće noći. U Bagdadu je zbirka bila dopunjena novim pričama, islamizirana i prilagođena arapskoj folklornoj tradiciji. Tako je nastao bagdaski ciklus, u središtu kojega je idealizirani lik kalifa Hārūna al-Rašīda. U XV. ili XVI. st. u Egiptu su u zbirku bile uvrštene nove priče, obilježene kairskim lokalitetima. Daljnjim dopunama iz različite građe, zbirka je u XVIII. st. dostigla broj od tisuću i jedne priče, a najpoznatije su o pomorcu Sindbadu, Aladinu i čudesnoj svjetiljci te o Ali Babi i 40 hajduka. Francuz J. A. Galland prvi je djelomičnim prijevodom (1704.) upoznao zapadni svijet s tom zbirkom koja je, zbog svoje bajkovitosti, stekla veliku popularnost i prevedena je na brojne jezike.

- a) Koja je književnost ishodište pričama iz *Tisuću i jedne noći*?
Očekuje se jedan odgovor i on vrijedi 1 bod. Odgovor ne mora biti oblikovan kao cjelovita rečenica. Odgovor mora biti pravopisno i gramatički točan.

Ako točan odgovor sadržava pravopisnu ili gramatičku pogrešku, oduzima se 1 bod.

indijska književnost

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

- b) Što čini posebnost egipatskog izdanja *Tisuću i jedne noći*?

uvršteno su nove priče i navedeni kairski lokaliteti / uvedene su nove priče čija se radnja odvija u Kairu na kairskim lokalitetima

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

- c) Iako se uz zbirku vezuje naslov *Tisuću*, u kojemu je stoljeću zbirka brojala tisuću i jednu priču?

18. st. / XVIII. st.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

- d) Što čini okvir pričama u *Tisuću i jednoj noći*?

priča o perzijskomu vladaru Šahrijaru

Očekuje se jedan odgovor i on vrijedi 1 bod. Odgovor ne mora biti oblikovan kao cjelovita rečenica. Odgovor mora biti pravopisno i gramatički točan.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

4	
---	--